

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

**“YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TISHDA INNOVATSIYALARNI
KENG JORIY QILISH VA BARQAROR IQTISODIYOTNI
INSTITUTSIONAL TARAQQIY ETTIRISH DOLZARBLIGI**

**INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF A SUSTAINABLE
ECONOMY AND WIDE IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS
DURING THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY**

**ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ УСТОЙЧИВОЙ
ЭКОНОМИКИ И ШИРОКОЕ ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИЙ ПРИ
ПЕРЕХОДЕ К “ЗЕЛЕННОЙ” ЭКОНОМИКЕ**

Onlayin xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2024-yil 20-may

MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Google
Scholar

doi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

III shu'ba

YANGI O'ZBEKISTONDAGI KO'P VEKTORLI, PROGMAKIK,
KONSEPTUAL ISLOHOTLARIDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI
KENG JORIY ETISH ORQALI TARKIBIY O'ZGARTIRISHLARNI
CHUQURLASHTIRISH

Section III

DEEPENING STRUCTURAL CHANGES DUE TO WIDE
IMPLEMENTATION OF "GREEN" ECONOMY
IN MULTI-VECTOR PROGRAMMATIC, CONCEPTUAL REFORM
IN THE NEW UZBEKISTAN

III секция

УГЛУБЛЕНИЕ СТРУКТУРНЫХ ПЕРЕМЕН ЗА СЧЕТ
ШИРОКОГО ВНЕДРЕНИЯ "ЗЕЛЕННОЙ" ЭКОНОМИКИ
В МНОГОВЕКТОРНЫХ ПРОГРАМАТИЧЕСКИХ,
КОНЦЕПТУАЛЬНЫХ РЕФОРМАХ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ

O'ZINI O'ZI BAND QILGAN SHAXSLARDAN OLINADIGAN SOLIQLARNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI JILOVLASH MASALALARI

Davranov Iskandar Jumayevich

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'zini o'zi band qilgan shaxslar va ular faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslari, davlat soliq xizmati organlarida ro'yxatdan o'tkazish tartibi, mehnat faoliyatini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari tadqiq etilgan. Shuningdek, o'zini o'zi band qilgan shaxslarni soliqqa tortishni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotga ta'siri o'rganilgan. Yuqorida qayd etilgan holatlardan kelib chiqib, mamlakatimizda soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyot darajasini pasaytirish borasida takliflar shakllantirilgan.

Kalit so'zlar: O'zini o'zi band qilgan shaxslar, rasmiy daromad, minimal soliq, o'ziga o'zi xo'jayin, minimal hujjatlar, ishlar (xizmatlar) buyurtmachilar, maxsus mobil ilova, soliq to'lovchining shaxsiy kabineti, o'zini o'zi band qilgan shaxslarning ma'lumotlar bazasi (registr), o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi to'g'risida ma'lumotnoma.

Abstract: In this article, self-employed persons and the legal basis of organizing their activities, the procedure for registration in the state tax service, and the specific features of the implementation of labor activities are studied. Also, the impact on the shadow economy through improved taxation of the self-employed has been studied. Based on the above-mentioned circumstances, proposals have been made to reduce the level of the hidden economy by improving the tax administration in our country.

Key words: Self-employed persons, official income, minimum tax, self-employed, minimum documents, works (services) customers, special mobile application, taxpayer's personal cabinet, database (registry) of self-employed persons, self-employed person Certificate of registration as.

Аннотация: В данной статье изучаются самозанятые лица и правовые основы организации их деятельности, порядок постановки на учет в государственной налоговой службе, особенности осуществления трудовой деятельности. Также изучено влияние на теневую экономику за счет улучшения налогообложения самозанятых. На основании вышеизложенных обстоятельств выдвинуты предложения по снижению уровня теневой экономики за счет совершенствования налогового администрирования в нашей стране.

Ключевые слова: Индивидуальные предприниматели, официальный доход, минимальный налог, самозанятые, минимальные документы, заказчики работ (услуг), специальное мобильное приложение, личный кабинет налогоплательщика, база данных (реестр) самозанятых лиц, самозанятое лицо Свидетельство о постановке на учет в качестве.

KIRISH

Jahonda bo'layotgan holatlarni kuzatadigan bo'lsak, korxona ishchisi tungi vaqtda litsenziyasiz taksi haydashning ikkinchi ishi bor, chilangar mijozga buzilgan suv quvurini tuzatadi, naqd pul oladi, lekin daromadini soliq organiga deklaratsiya qilmaydi, giyohvand moddalar sotuvchisi ko'chaning bir burchagida bo'lajak mijoz bilan savdo-sotiq bilan shug'ullanadi. Bularning barchasi yashirin yoki yashirin iqtisodiyotga misol bo'lib, soliq organlarida va davlat statistika xodimlari nazaridan chetda qoladigan qonuniy va noqonuniy faoliyatlar yiliga trillionlab dollarlarni tashkil etadi.

Shu bois o'z-o'zini ish bilan ta'minlovchi shaxslar o'z daromadlarini kam hisobot berish uchun maosh oluvchilarga qaraganda ko'proq imkoniyatlarga ega. Shu sababli mazkur yo'nalishda o'zini o'zi band qilganlar yashirin iqtisodiyotga uchraydi. Aslida o'zini o'zi band qilgan shaxslar haqida batafsil to'xtalib o'tish joiz, deb topdik.

O'zini o'zi band qilganlar – bu xizmatlar ko'rsatishda mustaqil ravishda shaxsiy mehnati bilan ishtirok etadigan, mehnat daromadini olish uchun ish olib boruvchi shaxslardir.

O'zini o'zi band qilgan shaxslar va ular faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslari bo'lib, O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 20-oktyabrdagi "Aholi bandligi to'g'risida"gi O'RQ-642-son Qonuni ^[1], O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 8-iyundagi "Tadbirkorlik faoliyati va o'zini o'zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solishni soddalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4742-son ^[2], O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-martdagi "2019-yilda aholi bandligini ta'minlash va yangi ish o'rinlarini tashkil etish bo'yicha davlat buyurtmasi to'g'risida"gi PQ-4227-son ^[3] hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi-ning 2020-yil 23-dekabrdagi "O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida faoliyatni amalga oshirish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 806-son qarorlari hisoblanadi ^[4].

Mamlakatimizda 2021-yil 1-avgust holati bo'yicha 68 turdagi faoliyat bilan o'zini o'zi band qilish mumkin bo'lgan bo'lsa, bu ko'rsatkuch hozirga kelib 100 dan ortiq sohalarni qamrab oldi. Xohishga ko'ra, ularning bir nechtasini tanlashlari mumkin.

O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida davlat soliq xizmati organlaridan ro'yxatdan o'tish va ular to'g'risida ma'lumotlar bazasi (registr) davlat soliq xizmati organlari tomonidan yaratiladi va parallel ravishda YAMMT idoralararo dasturiy-apparat kompleksida shakllantiriladigan jismoniy shaxsning shaxsiy ishga joylashishi tarixiga integratsiya qilinadi hamda ularni Yakka tartibdagi tadbirkor sifatida davlat ro'yxatidan o'tishi talab etilmaydi.

O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida davlat soliq xizmati organlaridan ro'yxatdan o'tish SXEMASI

Bosqichlar	Sub'ektlar	Tadbirlar	Ijro muddati
1-bosqich	O'zini o'zi band qilgan shaxs	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tish uchun maxsus mobil ilova yoki shaxsiy kabineti orqali yoxud davlat soliq xizmati organiga kelgan holda so'rovnomani to'ldirish.	O'zini o'zi band qilgan shaxsning xohishiga ko'ra
2-bosqich	Davlat soliq xizmati organlari	Mavjud ma'lumotlar (jismoniy shaxsning familiyasi, ismi va otasining ismi, pasport (ID-karta) seriyasi va raqami, yashash manzili to'g'risidagi ma'lumotlar) asosida davlat soliq xizmati organlarida o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi to'g'risida matritsali shtrix kodga (QR-kod) ega bo'lgan ma'lumotnomani yuborish.	1. Real vaqt rejimida 2. Avtomatik tarzda
3-bosqich	O'zini o'zi band qilgan shaxs	Maxsus mobil ilova yoki shaxsiy kabinet orqali davlat soliq xizmati organlarida o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi to'g'risidagi ma'lumotnomani yuklab olish.	O'zini o'zi band qilgan shaxsning xohishiga ko'ra

1-sxema: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida davlat soliq xizmati organlaridan ro'yxatdan o'tish sxemasi

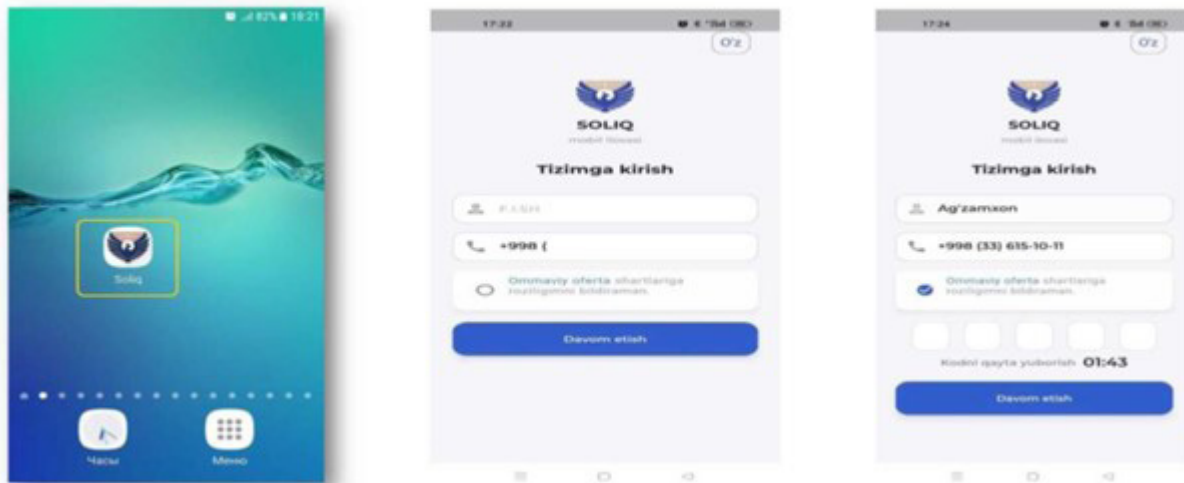

2-sxema: O'zini o'zi band qilgan shaxslarni davlat soliq xizmati organlarida ro'yxatdan o'tkazish tartibi

Shuningdek o'z faoliyatida yollanma xodimlar mehnatidan foydalanishga hamda tadbirkorlik subyektlariga yollangan xodim sifatida mehnat faoliyatini amalga oshirishga haqli emas. Tashkilotlar tomonidan ushbu shaxslarni shartnoma asosida 1-martalik xizmatlar ko'rsatish va ishlarni bajarish bo'yicha faoliyatga jalb qilishga yo'l qo'yiladi. Bunda o'zini ozi band qilgan shaxslar mehnatiga haq to'lash ijtimoiy soliqni hisoblab chiqish obyekti hisoblanmaydi. Ushbu faoliyatni amalga oshirish natijasida olingan daromadlar jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'iga tortilmaydi. Bunda, ushbu shaxslarning mehnat faoliyatidan tashqari olingan daromadlari Soliq kodeksida belgilangan tartibda soliqqa tortiladi.

Davlat soliq organlarida o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tish uchun smartfon qurilmaga Play Market orqali "Soliq" mobil ilovasini yuklab olish lozim

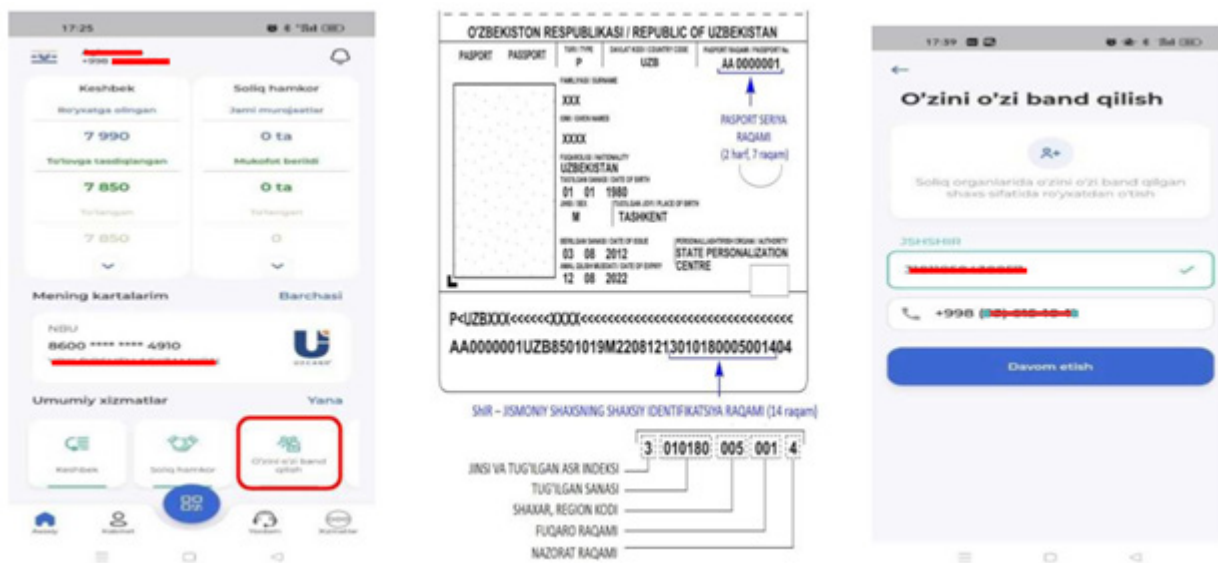

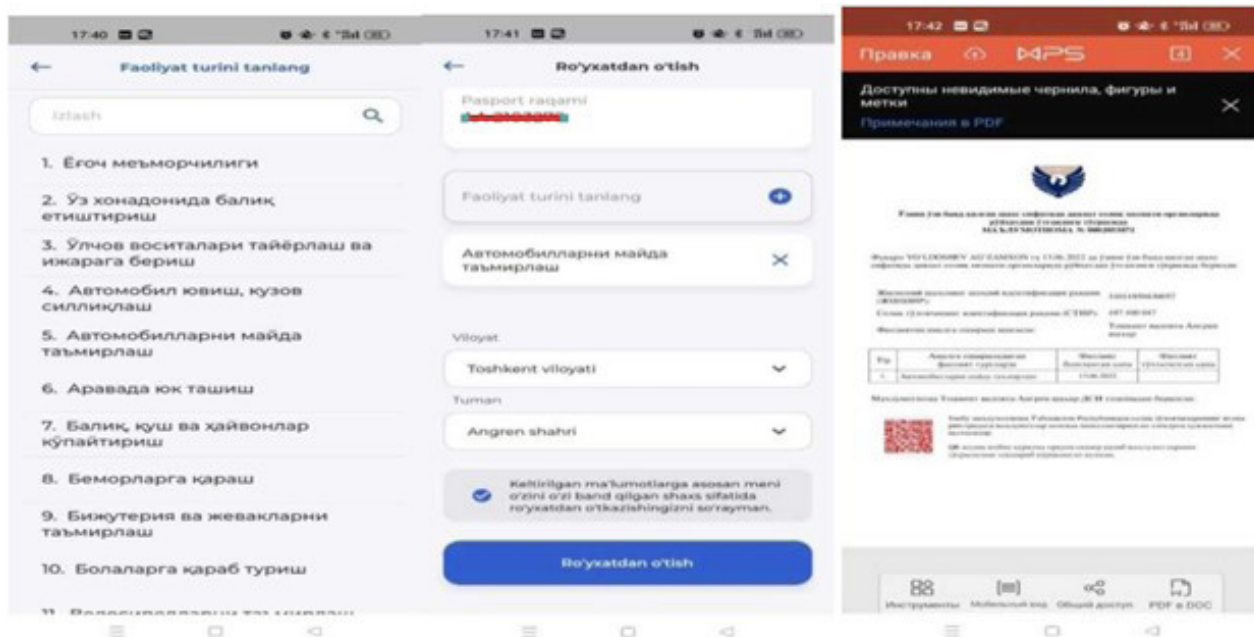
1-rasm: "Soliq" mobil ilovasini ro'yxatdan o'tkazish tartibi

O'zingizga tegishli familiya, ism va sharifingizni hamda telefon raqamingizni kiritish lozim. Ommaviy oferta shartlari bilan tanishib roziligingizni bildirishingiz va siz kiritgan telefon raqamiga SMS tarzda tasdiqlash kodi yuboriladi.

O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida "Soliq" mobil ilova orqali ro'yxatdan o'tkazish tartibida.

1. "Soliq" mobil ilovasining asosiy oynasida "O'zini o'zi band qilish" bo'limini tanlash lozim.
2. Ommaviy oferta shartlari bilan tanishib roziligingizni bildirishingiz va siz kiritgan telefon raqamiga SMS tarzda tasdiqlash kodi yuboriladi JSISHIRni pasportingizdan bilib olishingiz mumkin.
3. O'zingizga tegishli jismoniy shaxsning shaxsiy identifikatsiya raqamini (JShShIR) kiritish va davom etish tugmasini bosish lozim.

2-rasm: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida "Soliq" mobil ilova orqali ro'yxatdan o'tkazish tartibi

QR-kodli ma'lumotnomani xohishga ko'ra yuklab olib, qog'oz shaklida chiqarib olish mumkin. Buning uchun "Ma'lumotnoma" oynasidagi "Yuklab olish" bo'limini tanlash lozim (ma'lumotnoma namunasi).

Barcha tekshiruvlar muvaffaqiyatli o'tgandan so'ng asosiy oynadagi barcha xizmatlardan foydalanish mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bugungi kunda yashirin iqtisodiyotga qarshi kurashish uchun mamlakatimizda soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish bir qator xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan turli xil yondashuvlar ilgari surilgan holda o'rganilgan hamda o'rganish hukumat darajasida davom etmoqda.

Bu borada Bavariya moliya vaziri E.Guver "Germaniyada soliqlarni to'lashdan bo'yin tovlash istagi – tug'ilish istagidan kuchliroqdir" ^[5], deganda soliqdan bo'yin tovlashning asosiy ijtimoiy-siyosiy negizini ko'rsatib o'tgan edi.

O'zbekistonlik olimlardan professorlar A.Vahobov, A.Jo'rayevlar o'zlarining "Soliqlar va soliqqa tortish" darsligida yashirin iqtisodiyotning ko'rinishidan biri bo'lgan soliqdan qochishning usullarining nazariy tahlillarini keltirib o'tadi. Ular ta'kidlaydiki, "soliqqa oid qonunbuzilishlarning tipik ko'rinishlaridan biri xo'jalik subyektlari tomonidan tegishli ruxsatnomaga ega bo'lmasdan, soliq inspeksiyalariga soliq hisobini, balans hisobotlarini topshirmasdan moliya-xo'jalik faoliyatini yuritish hisoblanadi" ^[6]. Bundan tashqari, soliqdan qochishning oddiy ko'rinishlari sifatida keltirib o'tadiki, unga ko'ra, "amaliyotda yirik sanoat korxonalari tomonidan pul mablag'larini sho'ba korxonalari orqali noqonuniy tarzda o'zlashtirish korxona o'ziga tegishli pul mablag'larining ma'lum qismini sho'ba korxonasining hisob-raqamiga o'tkazadi. O'z navbatida, mazkur sho'ba korxonasi pul mablag'larini soxta shartnomalar orqali xorijiy davlatlarga o'tkazib beradi yoki soxta kirim-chiqim hujjatlari orqali naqd pulga aylantiriladi va o'zlashtiriladi" ^[7].

O'zbekistonlik olimlardan O.Mahkamov soliqlardan bo'yin tovlashning huquqiy jihatlar bilan bog'liq tadqiqotlari natijasida quyidagi ilmiy natijalarni olgan: Ya'ni, "soliq yoki boshqa majburiy to'lovlarni to'lashdan bo'yin tovlashning ijtimoiy xavflilik darajasini aniqlab bergan, sohaga oid iqtisodiyoti rivojlangan mamlakatlar va milliy qonunchilik normalari qiyosiy tahlil etilgan, ulardagi ilg'or, o'zini oqlagan yuridik tajribani mamlakatimizda qo'llash va shu munosabat bilan huquqiy kolliziyalarni bartaraf etish va tadbirkorlik faoliyati uchun qulay sharoit yaratish bo'yicha takliflarni asoslagan" ^[8].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotni amalga oshirishda ilmiy mushohada, statistik kuzatish, statistik grafiklardan foydalanilgan holda qiyosiy tahlil, ma'lumotlarni guruhlash, absrakt-mantiqiy fikrlash, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi. Ushbu tadqiqot usullari orqali o'zini-o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari bo'yicha xulosa va takliflarni shakllantirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zini o'zi band qilgan shaxslar tomonidan mehnat faoliyatini amalga oshirishning O'zini o'zi band qilgan shaxslar, soliq to'lovchi va ish buruvchi bo'lganda, ularning mehnat faoliyatini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari bor. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 23-dekabrda 806-sonli qaroriga ko'ra, mehnat daromadi olishga yo'naltirilgan, jismoniy va yuridik shaxslarga xizmatlar ko'rsatish, ishlarni bajarish bo'yicha shaxsiy mehnati bilan ishtirok etishga asoslangan faoliyatni mustaqil amalga oshiradigan, yakka tartibdagi tadbirkorlar sifatida ro'yxatga olinmagan, mehnat staji hisobga olinishi va rag'batlantiruvchi imtiyozlardan foydalanish huquqi bilan davlat soliq xizmati organlarida ro'yxatdan o'tkazilgan jismoniy shaxslar o'zini o'zi band qilgan fuqarolardir.

O'zini o'zi band qilgan shaxslar ixtiyoriy ravishda bazaviy hisoblash miqdorining bir baravari miqdorida yillik ijtimoiy soliqni to'lab, ish staji hisobini yuritish imkoniyatiga ega. O'zini o'zi band qilgan shaxslar shug'ullanishi mumkin bo'lgan faoliyat turlari ro'yxatiga 100 ta ish va xizmatlar kiritilgan.

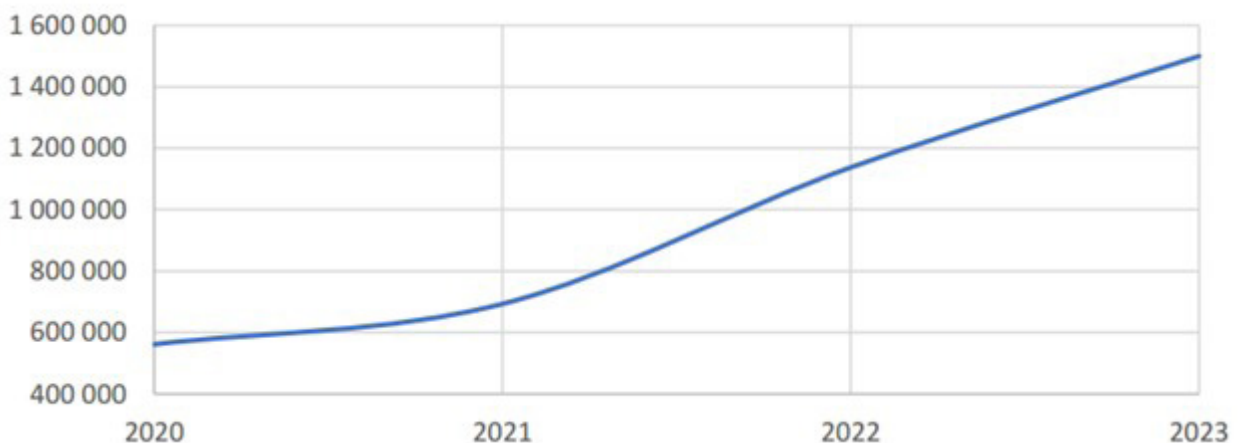
O'zini o'zi band qilgan shaxslarni davlat soliq xizmati organlarida ro'yxatdan o'tkazish tartibi, o'zini o'zi band qilgan shaxslar tomonidan mehnat faoliyatini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari, o'zini o'zi band qilgan shaxslar va ularning xizmatlaridan (ishlaridan) foydalanuvchilar o'rtasidagi fuqarolik-huquqiy munosabatlarni tartibga solish mavzulari haqida qaror qilingan.

O'zini o'zi band qilgan shaxslar uchun faoliyat (ishlar, xizmatlar) turlari ro'yxatiga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish huquqi berilgan.

1-jadval: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tgan shaxslar va ro'yxatdan o'tganligi uchun to'lovini yillar bo'yicha ma'lumoti

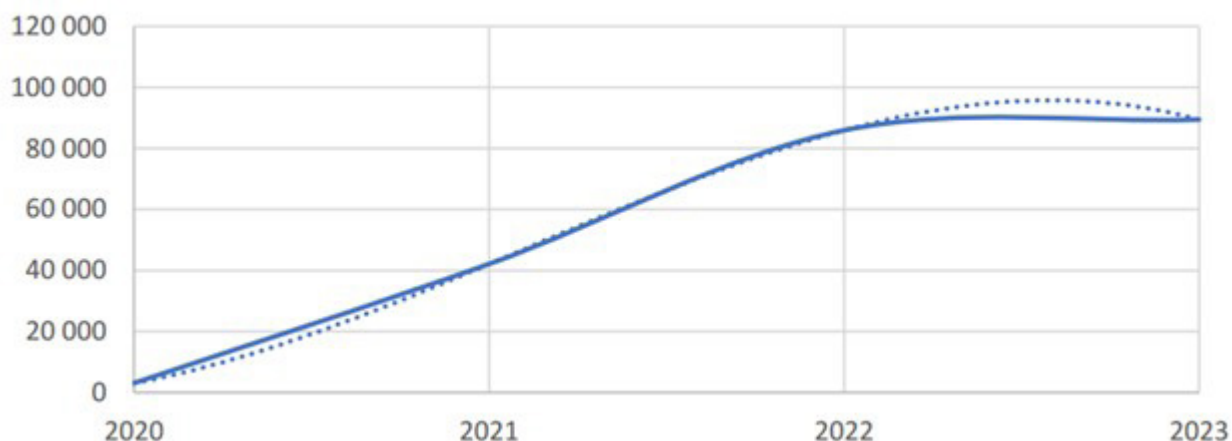
Yillar	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganlar soni	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun (BHMning baravari) to'lovi (so'm)	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushum (mln. so'm)
2020	561 718	223 000	3 076,8
2021	693 265	245 000	42 102,8
2022	1 137 463	300 000	85 925,7
2023	1 499 671	330 000	89 442,5

Yuqoridagi jadvaldan ko'rinib turibdiki yillar davomida aholini ko'p qiynab kelayotgan muammolardan ishsizlik va mehnat staji hisobga olinishi bo'yicha qariyb 1,5 mln shaxslar foydalanganini ko'rishimiz hamda 89 442,5 mln.so'm to'lov bo'lganini ko'rishimiz mumkin.

1-diagramma: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganlar soni

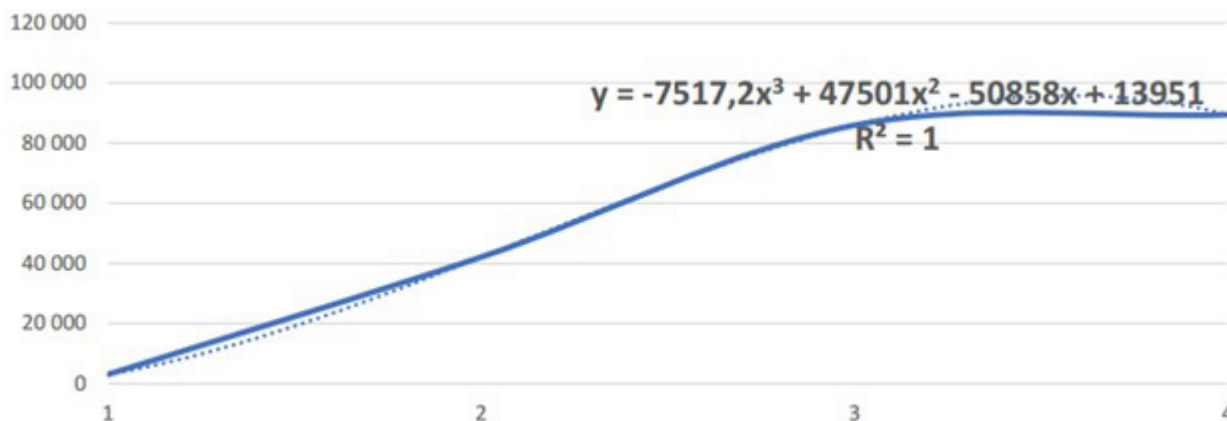
Yuqoridagi o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganlar soni bo'yicha 1-jadval va 1-diagramma ko'rishimiz mumkinki ro'yxatdan o'tishlar uch yilda oshib borishi va 2023-yilda 2022-yilga nisbatan 32 % tashkil qilib, bu ko'rsatkich avvalgi 2022–2021-yillarga (64 % o'sish bo'lgan) nisbatan o'sish ko'rsatkichi 2 barobarga kamaygan. Bu esa, ro'yxatdan o'tuvchi shaxslarni "to'yinish kritik chegarasi" ekanligini ko'rsadi, bunda o'zini o'zi band qilgan shaxslar shug'ullanishi mumkin bo'lgan faoliyat turlari ro'yxati ko'paytirilgan.

2-diagramma: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushum (mln.so'm)

1-diagrammadagi ro'yxatdan o'tishlar uch yilda oshib borishiga mos ravishda ularning to'lov summalari bo'yicha respublika bo'yicha ma'lumot 2-diagrammada berilgan bo'lib, uning qiymatini aniqlash va bashoratlash uchun 2020-2023-yillarni kodlashtirib (1-2-3 sifatida olib) trend modulini olamiz.

O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushum (mln.so'm)

3-diagramma: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushumi uchun trend modeli

$$y = -7517,2x^3 + 47501x^2 - 50858x + 13951$$

$$R^2 = 1$$

2-jadval: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushumi uchun 2024-2025 pagnoz

Yillar	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushum (mln.so'm)	Prognoz	Minimum	maksimum
2020	3 077			
2021	42 103			
2022	85 926			
2023	89 443	89 443	89 443	89 443
2024		126 395	101 415	151 376
2025		155 913	130 158	181 668

Tahlil uchun olingan 4-yillik (2023-yil 1-dekbrgacha) ma'lumotdan foydalanib keyingi 2 yillikni prognoz dastur yordamida ishlab chiqildi

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, O'zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksining 53-bobi (369-moddasi)da O'zini o'zi band qilgan shaxslarning mehnat faoliyati natijasida yoki tovarlarni (xizmatlarni) realizatsiya qilishdan olingan daromadlariga ushbu daromadlar soliq davrida yuz million so'mdan oshgan kundan e'tiboran ularga yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun belgilangan tartibda soliq solinishi hamda ijtimoiy soliqni belgilangan tartibda to'lash tartibi joriy qilindi.

Bu kiritilgan o'zgartirish o'zini o'zi band qilgan shaxslarning mehnat faoliyati natijasida olingan daromadlarini yashirishi yoki ko'rsatmaslik holatlari bilan namoyon bo'lishi mumkin. Bu borada esa yashirin iqtisodiyotni jilovlash maqsadida, o'zini o'zi band qilgan shaxslarning mehnat faoliyatidan olingan daromadlariga bosqichma-bosqich ma'lum shartlar asosida jismoniy shaxslar uchun nazarda tutilgan ayrim soliq imtiyozlarini berilishini amaliyotga joriy qilish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 20-oktyabrdagi "Aholi bandligi to'g'risida"gi O'RQ-642-son Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 8-iyundagi "Tadbirkorlik faoliyati va o'zini o'zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solishni soddalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4742-son qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-martdagi "2019-yilda aholi bandligini ta'minlash va yangi ish o'rinlarini tashkil etish bo'yicha davlat buyurtmasi to'g'risida"gi PQ-4227-son qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 23-dekabrdagi "O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida faoliyatni amalga oshirish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 806-son qarori.
5. Книга Автор: Коттке К. <<Грязные>> деньги - как с ними бороться?: Справочник по налоговому законодательству в области "г... Издательство: Дело и сервис, 2005 г. ISBN 5-8018-0251-7.
6. A.Vahobov, A.Jo'rayev. Soliqlar va soliqqa tortish: Darslik. – T.: "Sharq" nashriyoti – 2009. 268-bet.
7. A.Vahobov, A.Jo'rayev. Soliqlar va soliqqa tortish: Darslik. – T.: "Sharq" nashriyoti – 2009. 269-bet.
8. Maxkamov Otabek Muxtarovich. Soliq yoki boshqa majburiy to'lovlarni to'lashdan bo'yin tovlashning jinoyat-huquqiy va kriminologik jihatlar. Yuridik fanlari bo'yicha falsafa doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati. 2019-y. 7-26-b.

MUNDARIJA

I shu'ba

IJTIMOY-IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISH UCHUN "YASHIL" IQTISODIYOTGA
JADAL O'TISH

Section I

ACCELERATED TRANSITION TO A GREEN ECONOMY TO ACHIEVE SOCIO-ECONOMIC SUSTAINABLE
DEVELOPMENT GOALS

I секция

УСКОРЕННЫЙ ПЕРЕХОД К "ЗЕЛЕННОЙ" ЭКОНОМИКЕ ДЛЯ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ СОЦИАЛЬНО-
ЭКОНОМИЧЕСКОГО УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

The Development of Marketing Innovations in Retail Trade.....	4
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Направления совершенствования стратегии компании для успешной организации IPO.....	9
Шахзод Сайдуллаев	
"Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	11
Abdurahmonov Xolboy To'xtayevich	
Тўқимачилик саноати кластерлари инновацион фаолиятининг барқарор ривожланиш муаммолари ва ечимлари.....	14
Икрамов Мақсад Муратович	
O'zbekistonda chakana savdo korxonalarini rivojlanishi va innovatsion faoliyati.....	20
Karimov Baxrom Ilxomjonovich	
Unveiling the Dynamics of Agglomeration Economies in Sustainable Development.....	24
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich	
Kimyo tolalari asosida to'qimachilik mahsulotlari bozorini diversifikatsiyalash usullari.....	28
Raximov Furqat Jalolovich	
Qashqadaryo viloyatida Safari turizmini rivojlantirish dinamikasini o'rganish.....	32
Ro'ziyev Bobir Akramovich	
Брендни шакллантириш ва ривожлантириш бўйича замонавий маркетинг назариялари ва стратегиялари.....	34
Зияева Шахло Шоакбар қизи	
The Development of Marketing Innovations in Retail Trade.....	37
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Ногиронлиги бор шахсларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш масалалари	42
Каримов Бекзоджон Илхомович	
Ichki turizmni rivojlanlantirish tashkiliy mexanizmining asosiy prinsiplari.....	45
Dehqonov Burxon Rustamovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda ko'zi ojizlar bandligining innavatsion yechimi	48
Usmonov Ziyodulla Ulmas o'g'li	
Аудиторлик текширувини халқаро стандартлар асосида ташкил этиш хусусиятлари.....	51
Исмоилова Феруза Исроиловна	

II shu'ba

“YASHIL” IQTISODIYOTGA INNOVATSIYALARNI KENG JORIY ETISHDA
ILMIY TADQIQOT ISHLARINING LOYIHAVIY ISTIQBOLLARI

Section II

DESIGN PERSPECTIVES FOR RESEARCH WORK ON THE WIDE IMPLEMENTATION
OF INNOVATIONS IN THE GREEN ECONOMY

II секция

ПРОЕКТНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ РАБОТ
ПО ШИРОКОМУ ВНЕДРЕНИЮ ИННОВАЦИЙ В “ЗЕЛЕНУЮ” ЭКОНОМИКУ

Ta'minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish.....	56
Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi	
Rivojlanayotgan mamlakatlarda fond bozorining rivojlanishi tahlili.....	58
Axmedov Doniyorbek Ulugbek o'g'li	
Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari.....	60
Kultayev Farxod Shavkatovich	
Янги Ўзбекистонда инсон экологиясини юксалтиришнинг инновацион механизмлари.....	62
Ҳакимов Назар Ҳакимович, Рахмонов Дўстмурод Абдиназарович	
Тадбиркорлик субъектларини ривожлантиришда саноат ипотекасининг ўрни.....	67
Султанов Бахром Бегдуллаевич	
Ижтимоий ҳимояни ривожлантиришда янгича ёндашувлар.....	70
Каримов Бекзоджон Илхомович	
Капитал бозорини ривожлантириш масалалари.....	72
Турдиева Узайда Омирбаевна	
Инновацион тараққиёт йўлига ўтиш даврида меҳнатга ҳақ тўлашнинг рағбатлантирувчи таъсирини оширирилиши.....	74
Алимжон Қўлматов	
Zamonaviy logistika tizimida marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	78
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
The Development of Marketing Innovations in Retail Trade.....	81
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Innovatsion rivojlanishni baholovchi statistik ko'rsatkichlar tizimini takomillashtirish (xorij tajribasi).....	86
Nuriddinov Zufar Akbarovich	
Махсус иқтисодий зоналар фаолияти самарадорлигини ошириш борасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида.....	90
Давлаев Ғолиб Ашурович	
Hududlarning iqtisodiy jihatdan rivojlantirishda “yashil” iqtisodiyot va “yashil” ish o'rinlarining ahamiyati.....	92
Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor og'li	
Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalar jarayonlarini samarali boshqarish yo'llari.....	94
Safarova Dilfuza Baxramovna	
Ижтимоий харажатларни молиялаштиришнинг асосий масалалари.....	99
Тураев Очил Ярашевич	
Инсофли солиқ тўловчиларни кўпайтириш – солиқ кўрсаткичларининг муҳим омили сифатида.....	102
Абдурасулов Алишер Абдурасулович	
Ўзбекистоннинг солиқ сиёсати – макроиқтисодий барқарорликни таъминлашнинг муҳим омилидир...106	
Ҳотамов Алишер Фарходович	
Мулкий муносабатларни ривожлантиришга таъсир этувчи омилларни тартибга солиш ва самарали бошқариш усуллари.....	109
Бобобеков Эргаш Абдумаликович	

III shu'ba

YANGI O'ZBEKISTONDAGI KO'P VEKTORLI, PROGMAIİK, KONSEPTUAL ISLOHOTLARIDA "YASHIL"
IQTISODIYOTNI KENG JORIY ETISH ORQALI TARKIBIY O'ZGARTIRISHLARNI CHUQURLASHTIRISH

Section III

DEEPENING STRUCTURAL CHANGES DUE TO WIDE IMPLEMENTATION OF "GREEN" ECONOMY
IN MULTI-VECTOR PROGRAMMATIC, CONCEPTUAL REFORM IN THE NEW UZBEKISTAN

III секция

УГЛУБЛЕНИЕ СТРУКТУРНЫХ ПЕРЕМЕН ЗА СЧЕТ ШИРОКОГО ВНЕДРЕНИЯ "ЗЕЛеной" ЭКОНОМИКИ В
МНОГОВЕКТОРНЫХ ПРОГРАМАТИЧЕСКИХ, КОНЦЕПТУАЛЬНЫХ РЕФОРМАХ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ

Инклюзив иқтисодий ўсиш: назария, муаммо ва уларнинг ечимлари.....113

Тангрибердиев Сулаймон Камилжонович

O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali
yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari116

Davranov Iskandar Jumayevich

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.